

De prevalentie van zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten binnen de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TBS

Jan Willem van den Berg, Eddy Brand

Dr. Henri van der Hoeven Kliniek, Utrecht; Dienst Justitiële Inrichtingen, Den Haag

Samenvatting

Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat plegers van pedoseksuele delicten een lagere intelligentie hebben dan andere plegers. Ook wordt in internationale studies binnen verschillende forensische settings een oververtegenwoordiging van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag gevonden. Dit onderzoek toetst of bovenstaande bevindingen ook opgaan voor de Nederlandse situatie. Hierbij is gebruik gemaakt van de gegevens van 1733 patiënten die binnen verschillende TBS-klinieken opgenomen zijn. Het blijkt dat zowel plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag naar kinderen als naar volwassenen gemiddeld een lagere intelligentie hebben dan de andere patiënten. Ook is in het TBS-systeem sprake van een oververtegenwoordiging van zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten binnen de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij plegers met slachtoffers jonger dan zestien jaar is deze oververtegenwoordiging het grootst. Bij de behandeling van plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag zal men dan ook attent moeten zijn op de aanwezigheid van zwakbegaafdheid of een licht verstandelijke beperking. De behandeling moet hierop worden afgestemd.

Kort na de ontwikkeling van de eerste intelligentietest begin vorige eeuw, legt Goddard – die de Binet-Simon schalen in het Engels vertaalde en in Amerika geïntroduceerd heeft – al een relatie tussen intelligentie en grensoverschrijdend gedrag. Hij ziet zwakzinnigheid als voornaamste oorzaak van misdaad, prostitutie en alcoholisme. Goddard adviseert om zwakzinnigen onder te brengen in speciale instellingen om zo te voorkomen dat ze een bedreiging voor de samenleving vormen (Holland, 2004; Murphy, Harold, Carey & Mulrooney, 2000). De idee dat iedere zwakzinnige een direct gevaar vormt voor de maatschappij is inmiddels achterhaald. Uit verschillende onderzoeken blijkt echter wel, dat zwakbegaafde en licht

verstandelijk gehandicapte mensen een vergrote kans hebben op het ontwikkelen van antisociaal gedrag (Koenen, Caspi, Moffitt, Rijdsdijk & Taylor, 2006). In de afgelopen jaren is internationaal veel onderzoek gedaan naar de prevalentie van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen (forensisch) psychiatrische behandelcentra en justitiële inrichtingen. Uitkomsten van deze onderzoeken variëren en zijn door verschillen in de onderzoekszopzet vaak moeilijk onderling te vergelijken (o.a. van den Berg & van Beek, 2006; Hayes, Shackell, Mottram & Lancaster, 2007). Wel lijkt er evidentie voor een oververtegenwoordiging van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen meer gesloten en beveiligde settings (Lindsay, 2002). In hun uitgebreide meta-analyse naar de relatie tussen intelligentie en seksueel grensoverschrijdend gedrag suggereren Cantor, Blanchard, Robichaud en Christensen (2005) dat het verschil in uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek teruggevoerd zou kunnen worden op de proportie plegers van pedoseksuele delicten binnen de onderzoeksgroepen. Zij tonen aan dat plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag een

Drs. J.W. van den Berg, GZ-psycholoog, Dr. Henri van der Hoeven Kliniek, Willem Dreeslaan 2, 3515 GB Utrecht. T: 030 – 275 82 75; E: janwillemb@casema.nl
Dr. E. Brand, researchpsycholoog, Dienst Justitiële Inrichtingen
Graag willen we het Dr. F.S. Meijers Kenniscentrum van FPC Oostvaarderskliniek hartelijk bedanken voor het beschikbaar stellen van hun database.

Ontvangen: 19 oktober 2007; Geaccepteerd: 15 februari 2008

lagere intelligentie hebben dan andersoortige plegers. Wanneer hierbij onderscheid gemaakt wordt tussen plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag naar volwassenen en naar kinderen blijkt alleen de gemiddelde intelligentie van de laatstgenoemde groep significant lager uit te vallen. Ook blijkt bij pedoseksuele plegers een afname in cognitief functioneren gecorreleerd aan een afname in leeftijd van het slachtoffer (Cantor, Blanchard, Christensen, Dickey & Klassen, 2004). Hoewel Cantor et al. (2005) hun meta-analyse zoveel mogelijk gecontroleerd hebben voor de variantie binnen de gebruikte onderzoeken benoemen ze het als zeer waardevol om hun onderzoek in een enkelvoudige studie te repliceren.

In Nederland is nog geen onderzoek gedaan naar de prevalentie van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de verschillende onderdelen van het justitiële systeem. Wel komt uit onderzoek van Van Emmerik (2001) naar voren dat circa 20% van de terbeschikkinggestelden een IQ beneden de 85 heeft: een percentage dat dicht ligt bij het percentage in de reguliere Nederlandse bevolking. Het (mede)plegen van een seksueel delict komt bij deze plegergroep vaker voor dan bij normaal- en hoogbegaafde plegers.

Dit onderzoek toetst of plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag die binnen het TBS-systeem worden behandeld een lagere intelligentie hebben dan de andere patiënten en of plegers van pedoseksuele delicten op hun beurt een lagere intelligentie hebben dan plegers van andersoortig seksueel grensoverschrijdend gedrag. Gezien de bevindingen van Cantor et al. (2004, 2005) wordt verwacht dat dit het geval is. Ook wordt in kaart gebracht hoe vaak zwakbegaafdheid of een licht verstandelijke handicap voorkomt bij plegers van pedoseksuele delicten en plegers van andersoortig seksueel grensoverschrijdend gedrag. Eerst wordt de onderzoeksopzet beschreven.

Methode

Populatie

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens die verzameld zijn door de afdeling Monitoring & Research TBS van het Dr. F.S. Meijers Instituut, het huidige forensisch psychiatrisch behandelcentrum Oostvaarderskliniek. De gegevens zijn vastgelegd in het Tijdelijk Informatiesysteem Monitoring TBS (TIM). Ten tijde van de dataverzameling is het Dr. F.S. Meijers Instituut het selectie-instituut voor de TBS. Alle patiënten met een terbeschikkingstelling met een bevel tot dwangverpleging zijn in dit instituut opgenomen voor een diagnostiek- en observatieperiode. In de periode 1995 - 2000 zijn de zogeheten Basis Patiënt gegevens

van de nieuw opgenomen patiënten ingevoerd in het TIM. Deze gegevens zijn aangevuld met de voorhanden zijnde gegevens van alle patiënten die op 1 januari 1995 tot de administratieve sterkte van één van de TBS-klinieken behoren. Dit onderzoek is dan ook een populatiebeschrijving en daarmee representatief voor de gehele TBS. In totaal zijn de gegevens van 1733 TBS-patiënten vastgelegd. Het betreft hierbij 1639 mannen (94.6%) en 94 vrouwen (5.4%). De gemiddelde leeftijd ten tijde van de veroordeling tot TBS met dwangverpleging is 29 jaar en 6 maanden (SD = 9 jaar en 2 maanden). Een ruime meerderheid van de patiënten is in Nederland geboren (71.7%), 8.8% is geboren in Suriname, 4.5% in de Nederlandse Antillen, 3.3% in Marokko, 1.8% in Turkije en van 2.3% is het geboorteland onbekend. Bij drie patiënten ontbreekt een agressieve component bij het indexdelict (0.2%). De agressieve component bestaat bij 43 patiënten (2.6%) uit materiële schade, bij 256 patiënten (15.5%) uit bedreiging, bij 870 patiënten (52.6%) uit letsel en bij 482 patiënten (29.1%) uit een dodelijke afloop.

Zwakbegaafdheid en lichte verstandelijke handicap

Voor het vaststellen van zwakbegaafdheid of een lichte verstandelijke handicap moet er naast een intelligentiequotiënt tussen de 70 en 85 bij zwakbegaafdheid en een intelligentiequotiënt tussen de 50 en 70 bij een licht verstandelijke handicap sprake zijn van aanzienlijke beperkingen in het adaptieve gedrag wat tot uitdrukking komt in conceptuele, sociale en praktische vaardigheden (American Association on Mental Retardation, 2002; American Psychiatric Association, 2000). De beperkingen moeten voor het achttiende levensjaar ontstaan zijn. Dikwijls vertonen zwakbegaafde mensen in hun algemeen functioneren gedrag dat sterk overeenkomt met het gedrag van mensen met een licht verstandelijke beperking (Ten Wolde, Le Grand, Slagter & Storms, 2006). Zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte mensen worden dan ook vaak door dezelfde instanties begeleid of behandeld. Om deze reden worden binnen dit onderzoek patiënten met een intelligentiequotiënt tussen de 50 en 85 gerekend tot de groep zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten. Of de beperkingen voor het achttiende levensjaar zijn ontstaan kan niet opgemaakt worden uit de beschikbare gegevens. Van 1192 patiënten is het intelligentiequotiënt bekend. Deze is bij 744 patiënten bepaald met de Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS; gemiddelde score = 98.2, SD = 16.6, range = 52-141), bij 284 patiënten met de Groninger Intelligentie Test (GIT; gemiddelde score = 97.0, SD = 13.7, range = 58-130) en van 104 patiënten is het quotiënt

bepaald met de Raven Standard Progressive Matrices (Raven; gemiddelde score = 97.5, SD = 16.2, range = 63-132). Om te bepalen of het type intelligentietests invloed heeft op de waarde van het intelligentiequotiënt is door middel van een ANOVA een analyse van de gemiddelde totaalscores gedaan. Hieruit blijkt dat de gemiddelde scores op de tests niet betekenisvol van elkaar verschillen, $F(2,892) = 0.555$, $p = .574$. Om te onderzoeken of de drie verschillende tests in gelijke mate onderscheid maken tussen normaal begaafde patiënten aan de ene kant en zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte patiënten aan de andere kant zijn de totaalscores gedichotomiseerd in scores van 85 en lager en 86 en hoger. Uit een analyse met de Pearson Chi-square blijkt ook hierin geen beduidend verschil, $\chi^2 = 2.979$, $p = .226$. De beschikbare gegevens van de drie verschillende intelligentietests worden dan ook meegenomen in de analyse.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Met behulp van strafdossiers is bepaald of het indexdelict seksueel grensoverschrijdend gedrag betreft. Bij 1066 TBS-patiënten (71.7%) betreft het indexdelict geen seksueel grensoverschrijdend gedrag, bij 158 patiënten (10.6%) seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers jonger dan 16 jaar, bij 239 patiënten (16.1%) seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers van 16 jaar en ouder, bij 14 patiënten (0.9%) seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers uit beide leeftijdscategorieën, bij 10 patiënten (0.7%) is er binnen het indexdelict sprake van een seksuele component waarvoor geen veroordeling heeft plaatsgevonden. Van 246 patiënten is niet bekend of het indexdelict een seksuele component bevat. De gegevens van deze laatst genoemde patiënten worden in de verdere analyse niet gebruikt. De gegevens van de 10 patiënten die ondanks het seksuele component binnen hun indexdelict niet veroordeeld zijn voor seksueel grensoverschrijdend gedrag worden toegevoegd aan de gegevens van de patiënten waarvan het indexdelict geen seksueel grensoverschrijdend gedrag betreft. De gegevens van de 14 patiënten met slachtoffers uit beide leeftijdscategorieën worden voor verdere analyse toegevoegd aan de gegevens van patiënten die veroordeeld zijn voor seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers van 16 jaar en ouder. Dit heeft de voorkeur boven het toevoegen van de gegevens van deze plegers aan de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers jonger dan zestien jaar, omdat op deze wijze de laatstgenoemde groep zo zuiver mogelijk blijft, wat weer van belang is voor het toetsen van de onderzoeksvragen

over plegers van pedoseksuele delicten. Op deze manier ontstaan drie plegergroepen, namelijk:

- plegers van ander dan seksueel grensoverschrijdend gedrag (geen SGG)
- plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers van 16 jaar en ouder ($SGG \geq 16$)
- plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers jonger dan 16 jaar ($SGG < 16$)

Hypothesen

Hypothese 1. Plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben een lagere intelligentie dan plegers van andersoortig grensoverschrijdend gedrag.

Hypothese 1b. Zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten zijn oververtegenwoordigd binnen de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Hypothese 2. Plegers van pedoseksuele delicten hebben een lagere intelligentie dan plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffer van zestien jaar of ouder.

Resultaten

Hypothese 1. Met een ANOVA is onderzocht of de gemiddelde intelligentie van de plegergroepen van elkaar verschilt. Dit blijkt het geval te zijn. De gemiddelde intelligentiequotiënten zijn voor de eerder genoemde drie groepen respectievelijk 99.3 (geen SGG), 95.5 ($SGG \geq 16$) en 95.1 ($SGG < 16$), $F(2,1083) = 7.261$, $p < .001$. Wanneer de gegevens verder geanalyseerd worden met een Bonferroni post hoc test blijkt de gemiddelde intelligentie van beide plegergroepen van seksueel grensoverschrijdend gedrag significant te verschillen van die van de andersoortige plegers (geen SGG), resp. $p < .015$ ($SGG > 16$) en $p < .008$ ($SGG < 16$). De gemiddelde intelligentie van beide plegergroepen van seksueel grensoverschrijdend gedrag blijkt onderling niet significant te verschillen (95.5 versus 95.1), $p < 1.00$. Dit resultaat geeft ondersteuning voor de eerste hypothese van dit onderzoek, namelijk dat plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag een lagere intelligentie hebben dan plegers die geen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd.

Hypothese 1b. Deze hypothese betreft het in kaart brengen van de prevalentie van zwakbegaafdheid of een licht verstandelijke handicap bij plegers van pedoseksuele delicten en plegers van andersoortig seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit is gedaan met behulp van een χ^2 toets (zie Tabel 1). Het percentage zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte

Tabel 1: Proportievergelijking: type delict afgezet tegen intelligentieniveau

		Intelligentiequotiënt			
		> 85 N = 855	≤ 85 N = 231	Totaal N = 1086	
Type delict	Geen SGG	81.2%	18.8%	100%	N = 760
	SGG ≥ 16 jr	75.0%	25.0%	100%	N = 200
	SGG < 16 jr	69.8%	30.2%	100%	N = 126

Legenda. De drie groepen betreffen respectievelijk patiënten die geen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd, seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd met slachtoffer(s) van 16 jaar of ouder, seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd met een slachtoffer(s) onder de 16 jaar.

plegers varieert van 18.8% bij plegers die geen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd tot 30.2% bij de plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers jonger dan zestien. Vijftientig (25.0) procent van de plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met één of meer slachtoffers van zestien jaar en ouder is zwakbegaafd of heeft een licht verstandelijke handicap. Wanneer deze gegevens getoetst worden met een χ^2 toets blijkt er sprake van een significant verschil tussen de groepen, $\chi^2 = 10.340$, $p = .006$. Bij plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers van zestien jaar of ouder is het percentage zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten hoger dan normaal, bij plegers van pedoseksuele delicten is dit percentage nog hoger.

Hypothese 2. De tweede hypothese wordt echter verworpen. De intelligentie van plegers van pedoseksuele delicten blijkt in dit onderzoek niet te verschillen van de intelligentie van plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers van zestien jaar en ouder.

Conclusie en discussie

Plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag die binnen het TBS-systeem behandeld worden, hebben een lagere intelligentie dan andere terbeschikkinggestelden. Dit geldt voor zowel de plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers boven de zestien jaar als voor plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers jonger dan zestien jaar. Beide plegergroepen van seksueel grensoverschrijdend gedrag verschillen in dit onderzoek onderling niet qua gemiddelde intelligentie. Deze laatste uitkomst komt niet overeen met de bevindingen van Cantor et al (2005). Zij vinden in hun meta-analyse immers alleen een lagere gemiddelde intelligentie in de groep plegers van pedoseksuele delicten. Als oorzaak voor het niet vinden van een lagere gemiddelde intelligentie voor plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag naar volwassenen noemen zij onder andere een te lage

statistische power als gevolg van de kleine steekproefomvang ($N = 8$ onderzoeken). De grotere steekproef, en daarmee de grotere power, van dit onderzoek kan echter niet de enige verklaring zijn voor het vinden van een lagere intelligentie bij plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers van 16 jaar en ouder. De gemiddelde intelligentie wijkt immers niet af van die van plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag met slachtoffers onder de zestien jaar, maar is hieraan gelijk. Een verklaring wordt gevonden in de definitie van pedoseksualiteit. Cantor et al (2005) hebben in hun onderzoek een regressie-analyse gedaan waarin de gemiddelde intelligentie van plegers van pedoseksuele delicten binnen verschillende onderzoeken is afgezet tegen de leeftijd waaronder binnen die onderzoeken een slachtoffer als kind wordt aangemerkt. Ze vinden dat wanneer deze leeftijd met één jaar daalt de gemiddelde intelligentie van de plegergroep twee punten verminderd. Binnen onderzoeken waarin slachtoffers van achttien jaar en jonger als kind worden beschouwd ligt de gemiddelde intelligentie van de plegers 10 punten hoger dan onderzoeken waarin slachtoffers van twaalf jaar en jonger worden beoordeeld als kind. Deze bevinding ondersteunt de gedachte uit de inleiding, dat de variatie in onderzoeken naar het voorkomen van zwakbegaafde en lichtverstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag verklaard kan worden door verschillen in de onderzoeks- opzet. Meer concreet zijn de grootte van de steekproefomvang, het type seksueel grensoverschrijdend gedrag (al dan niet pedoseksueel van aard), de leeftijdsgrens waarbinnen een delict als pedoseksueel wordt beoordeeld, de definitie van zwakbegaafdheid en licht verstandelijke handicap en de manier waarop deze gemeten wordt hierbij bepalend.

Als mogelijke verklaringen voor het vinden van een lagere gemiddelde intelligentie voor plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt vaak genoemd, dat intelligente plegers minder snel betrapt worden. In dit onderzoek kan dit echter geen argument zijn, om-

dat het argument voor zowel plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag als plegers van andere delicten opgaat. Een andere mogelijke oorzaak voor de oververtegenwoordiging van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers binnen de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag is, dat zwakbegaafde en lichtverstandelijk gehandicapte mensen minder in staat zijn zichzelf te reguleren wanneer ze een seksuele behoefte ervaren. Ook de relatief grote oververtegenwoordiging van zwakbegaafde en lichtverstandelijk gehandicapte plegers binnen de groep plegers van pedoseksuele delicten vraagt om een nadere verklaring. Hierbij kan het sociale en emotionele ontwikkelingsniveau een rol spelen. Een achterstand in de sociale en emotionele ontwikkeling kan samenhangen met (seksuele) interesse in kinderen met een vergelijkbaar sociaal en emotioneel niveau. Beide laatstgenoemde verklaringen kunnen als hypothese dienen voor een vervolgonderzoek.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van bestaande gegevens. Dit geeft enkele beperkingen. Uit de dataset kunnen de leeftijd van de pleger en de leeftijd van het slachtoffer ten tijde van het delict niet teruggevonden worden. Hierdoor is het mogelijk, dat er sprake is van een achttienjarige pleger en een vijftien jarig slachtoffer. Binnen dit onderzoek wordt dit dan ten onrechte tot een pedoseksueel delict gerekend. De kans hierop is echter klein, omdat de gemiddelde leeftijd van plegers van één of meerdere pedoseksuele delicten bij oplegging van TBS ruim vierendertig jaar is (van Emmerik, 2001). Een ander nadeel van het niet kunnen achterhalen van de leeftijd van het slachtoffer is, dat met deze gegevens geen lineair maar enkel een dichotoom verband tussen de intelligentie van de pleger en de leeftijd van het slachtoffer aangetoond kan worden.

De uitkomst van dit onderzoek heeft duidelijk klinische relevantie. Een substantieel deel (meer dan 30%) van de plegers van een pedoseksueel delict die binnen een TBS-kliniek zijn opgenomen is zwakbegaafd of licht verstandelijk gehandicapt. Hiermee zal in de behandeling en diagnostiek rekening gehouden moeten worden. De 'what works' benadering die internationaal veel invloed heeft op de ontwikkeling van behandelprogramma's van plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag kan hierbij richtinggevend zijn (o.a. Andrews & Bonta, 2006; Keeling, Beech & Rose, 2007). Dat een cognitieve beperking consequenties heeft voor de diagnostiek en behandeling wordt duidelijk uit twee principes van deze benadering. Het meest voor de hand liggend is dit bij het responsiviteitsprincipe. Hierbij gaat het om een goede afstemming tussen het behandelprogramma, de manier waarop deze aangeboden wordt en de leerstijlen van de patiënt. Bij zwak-

begaafde en licht verstandelijk gehandicapte mensen valt hierbij te denken aan eenvoudig taalgebruik, leren vanuit concrete situaties, visuele ondersteuning, informatie in kleine hoeveelheden en met veel herhalingen aanbieden (Ten Wolde et al., 2006). Een cognitieve beperking heeft ook consequenties voor het risico-principe. Zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte mensen hebben naast een verhoogde kans op tekorten in de zelfregulatie ook problemen met plannen (Le Grand, Lutjehuis & Solodova, 2005). Zo vinden Bickley en Beech (2002) in hun onderzoek naar delictscenario's van plegers van pedoseksuele delicten een duidelijk lagere intelligentie bij plegers die beschikken over onvoldoende capaciteiten tot zelfregulatie. Omdat de tekorten in planning en zelfregulatie samenhangen met de cognitieve beperking, zal voor het aanvaardbaar laag houden van de kans op recidive bij een zwakbegaafde of licht verstandelijk gehandicapte pleger meer dan bij een normaalbegaafde pleger rekening gehouden moeten worden met de context van de pleger.

Literatuur

- Andrews, D.A., & Bonta, J. (2006). *Psychology of Criminal Conduct, 4th ed.* Cincinnati Ohio: Anderson Publishing Company.
- APA, American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth edition, Text revision.* Washington DC: APA.
- American Association on Mental Retardation (2002). *Mental Retardation. Definition, Classification and Systems of Support. 10th ed.* American Association on Mental Retardation. Washington: AAMR.
- Bickley, J.A., & Beech, A.R. (2002). An investigation of the Ward and Hudson pathways model of the sexual offence process with child abusers. *Journal of Interpersonal Violence, 17*, 371-393.
- Cantor, J.M., Blanchard, R., Christensen, B.K., Dickey, R., & Klassen, P.E. (2004). Intelligence, memory, and handedness in pedophilia. *Neuropsychology, 18*, 3-14.
- Cantor, J.M., Blanchard, R., Robichaud, L.K., & Christensen, B.K. (2005). Quantitative reanalysis of aggregate data on IQ in sexual offenders. *Psychological Bulletin, 131*, 555-568.
- Hayes, S., Shackell, P., Mottram, P., & Lancaster, R. (2007). The prevalence of intellectual disability in a major UK prison. *British Journal of Learning Disabilities, 35*, 162-167.
- Holland, A.J. (2004). Criminal behaviour and developmental disability: An epidemiological perspective. In W.R. Lindsay, J.L. Taylor & P. Sturmey. *Offenders with Developmental Disabilities (pp. 23-34)*. Chichester: John Wiley & Son.

- Koenen, K.C., Caspi, A., Moffitt, T.E., Rijdsdijk, F., & Taylor, A. (2006). Genetic influences on the overlap between low IQ and antisocial behaviour in young children. *Journal of Abnormal Psychology*, 115, 787-797.
- Keeling, J.A., Beech, A.R., & Rose, J.L. (2007). Assessment of intellectually disabled sexual offenders: The current position. *Aggression and Violent Behaviour*, 12, 229-241.
- Le Grand, B., Lutjenhuis, B.H.M., & Solodova, A. (2005). Behandeling van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel misbruik. In C. de Ruiter (Red.), *Behandelstrategieën bij forensisch-psychiatrische patiënten*. 2e herziene druk. Houten: Bohn Stafleu Van Lochem.
- Lindsay, W.R. (2002). Research and literature on sex offenders with intellectual and developmental disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 46, 74-85.
- Murphy, M., Harrold, M., Carey, S., & Mulrooney, M. (2000). *A survey of the level of learning disability among the prison population in Ireland*. Department of Justice, Equality and Law Reform.
- Ten Wolde, A., Le Grand, B., Slagter, J., & Storms, M. (2006). *Vaardig en veilig. Behandeling van sterk gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapte mensen met risicovol gedrag*. Boschoord: Hoeve Boschoord.
- Van den Berg, J.W., & van Beek, D. (2006). Verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag: een literatuuroverzicht. *De Psycholoog*, 41, 125-130.
- Van Emmerik, J.L. (2001). *De terbeschikkingstelling in maat en getal*. Den Haag: Ministerie van Justitie, D.J.I.

Summary

The prevalence of intellectually disabled sex offenders in the Dutch TBS-system.

Scientific research proves that child molesters have a lower IQ than other offenders. Other international studies give evidence for the overrepresentation of intellectually impaired sex offenders in several high security forensic and high security treatment centres. This research investigates these two findings in the Dutch TBS-System. The data of 1733 patients is used, representing the entire Dutch TBS-population. It is found that both sex offenders with adult victims and child molesters do have a lower IQ than other offenders. There is an overrepresentation of mentally retarded and mentally handicapped sex offenders in this population. This overrepresentation is most clear among the child molesters. One should be sensitive to the existence of intellectual impairments while treating sex offenders in order to adapt the treatment program to the special needs of these offenders.